

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну	
Назва дисципліни	AF024 Фінансова грамотність / Financial literacy
Рівень фахової передвищої освіти	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	D «Бізнес, адміністрування та право» 07 «Управління та адміністрування» 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	D5 «Маркетинг» 075 «Маркетинг» 076 «Підприємництво та торгівля» 051 «Економіка»
Освітня програма	Маркетинг Підприємництво, торгівля та біржова діяльність Економіка
Семестр	3 семестр (2 курс 9 кл.), 1 курс (11 кл.)
Курс	1 курс (на базі повної загальної середньої освіти) 2 курс (на базі базової середньої освіти)
Анотація курсу	<p>Мета: ознайомлення студентів із сучасними фінансовими продуктами та послугами, розвиток в них навичок використання таких продуктів, а також вміння власного фінансового планування на майбутнє.</p> <p>Завдання: засвоєння фундаментальних знань про фінансове життя суспільства, сприяння розвитку навичок раціональної економічної та фінансової поведінки людини як споживача фінансових послуг, платника податків, тощо, формування фінансової культури.</p> <p>Предмет: діяльність держави, підприємницьких структур, організацій та окремих громадян, що пов'язані зі створенням і використанням фондів фінансових ресурсів.</p>
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=809
Мова викладання	українська
Лектор курсу	Глигало Наталія Анатоліївна Канали комунікації: СДН Moodle, повідомлення в чаті e-mail antaresnata@gmail.com
Місце дисципліни в освітній програмі	
Освітня програма	http://csbc.edu.ua/documents/otdel/koop2_p.pdf http://csbc.edu.ua/documents/otdel/mark25.pdf http://csbc.edu.ua/documents/otdel/mark24.pdf http://csbc.edu.ua/documents/otdel/koop124_e.pdf

<p>Перелік загальних компетентностей (ЗК)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; - здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу; - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; - здатність працювати в команді; - здатність працювати самостійно та автономно; - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; - здатність працювати з інформацією, у тому числі у глобальних комп'ютерних мережах.
<p>Перелік спеціальних компетентностей (СК)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здатність забезпечувати захист інформації в комп'ютерних системах та мережах з метою реалізації встановленої політики інформаційної безпеки; - здатність оформляти отримані робочі результати у вигляді презентацій, науковотехнічних звітів; - здатність аргументувати вибір методів розв'язування спеціалізованих задач, критично оцінювати отримані результати, обґрунтовувати прийняті рішення; - здатність оцінювати і враховувати економічні, соціальні, технологічні та екологічні чинники, що впливають на сферу професійної діяльності.
<p>Перелік програмних результатів навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знати свої права, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; - вміти ефективно працювати як індивідуально, так і у складі команди при вирішенні технічних та організаційних задач у професійній діяльності; - вміти обґрунтовувати прийняті рішення, оцінювати, оформляти та представляти результати професійної діяльності згідно діючій нормативній документації; - вміти адаптуватись до нових ситуацій, обґрунтовувати, приймати та реалізовувати рішення у межах професійної компетенції.
<p>Опис дисципліни</p>	
<p>Структура навантаження на студента</p>	<p>Загальна кількість годин – 90 Кількість кредитів – 3 Кількість лекційних годин – 22 Кількість практичних занять – 23 Кількість годин для самостійної роботи студентів – 45 Форма підсумкового контролю – залік</p>

Методи навчання	Словесні (дискусія, самостійна з джерелами інформації, науково-популярна розповідь, інформаційна, проблемна лекція); Наочні (презентаційні повідомлення); Практичні (дослідницький, проектний метод); Інтерактивні методи (фокус-групи, метод кейсів, «мозкового штурму», ситуаційного аналізу, контент-аналіз, практичні тренінги, проведення майстер-класів).
Зміст дисципліни	
Тема 1. Що таке гроші?	Сучасна теорія грошей, історія виникнення грошей. Причини виникнення грошей. Форми грошей у обігу. Банкноти, монети. Безготівкові кошти. Електронні гроші. Відмінність фіатних грошей від віртуальних валют (криптовалют). Основні функції грошей, роль грошей в економіці та житті людини.
Тема 2. Зайнятість і підприємництво	Види роботи (оплачуваної праці). Порядок формування винагороди за працю. Безробіття та його види. Різниця між найманою працею та підприємництвом. Самозайнятість (фріланс). Безперервність покращення професійних знань та навичок.
Тема 3. Надходження. Витрати. Сімейний бюджет	Поняття і класифікація надходжень. Характеристика окремих видів надходжень. Суть і причини виникнення видатків. Класифікація і характеристика витрат. Інфляція. Мета прогнозування та обліку надходжень і видатків. Поняття та види сімейного бюджету. Фінансові цілі та їх характеристика. Мета фінансового планування. Прийняття фінансових рішень.
Тема 4. Податки	Податки: поняття та їхня роль. Оподаткування доходів фізичних осіб та бізнесу. Інші податки та збори. Єдиний соціальний внесок. Особливості оподаткування в Україні. Податкові пільги.
Тема 5. Види платіжних карток. Здійснення платежів.	Способи переказу готівкових коштів: через касу, термінали самообслуговування, системи переказу коштів без відкриття рахунку тощо. Безготівкові розрахунки: інтернет-банкінг, POS-термінали, сервіси інтернет-платежів, мобільний гаманець тощо. Електронні гроші та мобільні гроші як різновид електронних грошей. Платіжні системи в Україні та світі. Міжнародні грошові перекази. Система SWIFT.
Тема 6. Обмін валюти	Валюта: сутність і види. Конвертованість валюти. Золотовалютні резерви. Валютні обмеження. Валютний курс та валютний ринок, їхнє призначення і методи регулювання валютного курсу. Чинники, що впливають на зміну валютного курсу. Роль центральних банків у сфері валютного регулювання. Обмін валют в Україні.
Тема 7. Банки і банківські послуги	Банки та їхні функції в економіці. Структура банківської системи України. Нагляд за функціонуванням банків в Україні. Основні банківські послуги для фізичних та юридичних осіб. Порядок відкриття та користування поточним рахунком. Поняття та види депозитів. Гарантування виплати відшкодування за вкладами. Запозичення, кредит та споживчий кредит. Особливості

	кредитування фізичних та юридичних осіб. Кредитний договір. Зміна умов кредитного договору. Умови дострокового повернення кредиту.
Тема 8. Небанківські фінансові установи.	Сутність і принципи діяльності небанківських фінансових установ. Види небанківських фінансових установ та їх послуги.
Тема 9. Страхування та його види. Пенсії	Навіщо потрібне та як працює страхування. Учасники страхових відносин. Форми страхування. Умови договору страхування. Окремі види страхування. Характеристика системи пенсійного забезпечення в Україні (обов'язкова і добровільна системи), рівні пенсійного забезпечення. Пенсійний вік та необхідний стаж для призначення пенсії за віком. Пенсійна виплата із обов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування, суть її формування, умови здійснення пенсійної виплати. Недержавне пенсійне забезпечення.
Тема 10. Види інвестицій. Основи інвестування.	Зв'язок між фінансовими цілями, благополуччям та заощадженнями. Сутність та форми заощаджень. Поняття інвестицій. Поняття ринків капіталу. Учасники ринків капіталу та їхні функції. Основні види цінних паперів. Біржова та позабіржова торгівля, переваги біржової торгівлі. Основні інвестиційні стратегії на ринках капіталу. Ризики інвестування на ринках капіталу. Роль регулятора. Альтернативні види інвестицій. Ризики, пов'язані із криптовалютами.
Тема 11. Фінансова безпека та шахрайства.	Шахрайство на фінансовому ринку. Різновиди шахрайських схем, їх ознаки. Фінансові піраміди як різновид шахрайства, їх ознаки та ризики. Дії у разі, якщо ви стали жертвою шахрайської схеми. Безпека фінансових операцій. Загальні поради, як захистити свої гроші від шахраїв та безпечно користуватися фінансовими послугами.
Політика дисципліни	
Політика відвідування	Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання зорганізується в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.
Використання ШІ	Використання ШІ під час виконання завдань регламентується Політикою «Використання ШІ в освітньому процесі ЧДБК» Завдання мають маркування регламенту використання ШІ.
Підсумковий контроль	Диференційний залік у кінці семестру за результатами поточної успішності (у формі підсумкового модульного

контролю)

Система оцінювання

Система оцінювання підсумкової успішності студентів поділяється на **поточний контроль** та **семестровий контроль**.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру і охоплює всі види аудиторної роботи (практичні, семінарські заняття) та виконання індивідуальних завдань.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за цей вид контролю, становить 100.

Підсумковий контроль

Відбуватися у формі диференційного заліку (у формі підсумкового модульного контролю)

Розрахунок підсумкової оцінки

Для предметів із заліком: Підсумкова оцінка (**O**) базується виключно на балах, накопичених протягом семестру (**S**). Ваговий коефіцієнт у цьому випадку становить **1**.

Формула: $O=S \times 1$

Види навчальної роботи	Загальна кількість балів
Усні відповіді за темами 10 по 5 балів	50
Модульні контрольні (2 к.р. по 10 балів)	20
Індивідуальна самостійна робота (проєкт)	30
Разом	100

Критерії оцінювання для кожного виду навчальної роботи

Критерії оцінювання усних відповідей:

5 б. Тема повністю розкрита, інформація відповідає завданню і чинному законодавству. Є чітка логічна структура. Використано приклади з фінансової практики або життя. Сформовано висновки. Студент надав аргументовані відповіді на запитання.

4 б. Тема розкрита в цілому, але з незначними недоліками. Структура зрозуміла, хоча є певні порушення логіки. Є приклади, але недостатньо. Відповіді на запитання неповні або частково неточні.

3 б. Тема розкрита частково, відсутні важливі елементи. Структура слабо виражена, виклад не зовсім послідовний. Прикладів немає або вони недоречні. Відповіді на питання поверхневі.

2 б. Тема розкрита фрагментарно, багато неточностей. Структура майже відсутня. Приклади не наведені. Відповіді на запитання відсутні або неправильні.

1 б. Тема практично не розкрита. Виклад хаотичний, без логіки. Використання термінології відсутнє. Відповіді на запитання відсутні.

0 б. Доповідь відсутня / студент відмовився виступати.

Критерії оцінювання модульних робіт

10 б. – 19–20 правильних відповідей;

9 б. – 17 - 18 правильних відповідей;

8 б. – 15–16 правильних відповідей;

7 б. – 13–14 правильних відповідей;

6 б. – 11–12 правильних відповідей;

5 б. – 9–10 правильних відповідей;

4 б. – 7–8 правильних відповідей;

3 б. – 5–6 правильних відповідей;

2 б. – 3–4 правильні відповіді;

1 б. – 1–2 правильні відповіді;

0 б. – 0 правильних відповідей.

Критерії оцінювання індивідуальних робіт (проєктів)

Завдання (30 балів)	10 балів	9-8 балів	7-6 балів	5-3 балів	2-0 балів
1. Ведення та аналіз сімейного (власного) бюджету 10 балів	Бюджет складено повністю (доходи, витрати, заощадження), проведено аналіз структури витрат, зроблені висновки.	Бюджет складений, аналіз частково неповний, висновки поверхневі.	Бюджет відображає основні доходи й витрати, але аналіз слабкий, висновки відсутні.	Бюджет фрагментарний, дані неточні, аналіз відсутній.	Виконано лише частково (наприклад, без аналізу чи тільки витрати) або не виконано взагалі.
2. Особистий фінансовий план 10 балів	Фінансовий план деталізований включає джерела фінансування, реалістичність та логіку.	План складений, але менш деталізований, частково відсутні конкретні розрахунки.	Наведено лише основні цілі, без чіткого обґрунтування.	План поверхневий, виглядає більше як перелік бажань без фінансових розрахунків.	Дуже фрагментарна робота, практично без змісту або фінансовий план відсутній
3. Створення «Дошки бажань» 10 балів	Дошка бажань оформлена креативно, цілі конкретизовані та узгоджені з фінансовим планом, наявні пояснення.	Дошка створена, але бракує логіки між цілями та фінансовим планом.	Дошка бажань є, але без пояснень або слабо пов'язана з фінансовою грамотністю.	Робота виконана формально (наприклад, тільки картинки без пояснень).	Часткове виконання або робота відсутня.

Шкала оцінювання		
ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Бездоганна підготовка в широкому контексті
B	80-89	Повні знання, міцні вміння
C	70-79	Хороші знання та вміння
D	65-69	Задовільні знання, стереотипні вміння
E	60-64	Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах
FX	35-59	Слабкі знання, відсутність умінь
F	1-34	Необхідний повторний курс

Список рекомендованих джерел

1. Арутюнян С.С., Юргачова М.І. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / С.С. Арутюнян, М.І. Юргачова [та ін.]. – Харків: «Діса плюс», 2020. – 312 с.
2. Базилевич В.Д. Фондовий ринок: практикум: навч. посібник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко [та ін.]. - Київ: Знання, 2017. - 718 с.
3. Біденко С.В., Золотаревич І.А. Книга юного підприємця. 9 детальних планів своєї справи для підлітків / С.В. Біденко, І.А. Золотаревич. - [2-ге вид., випр.]. - Харків: ВГ "Основа", 2020. - 136 с.
4. Варуфакіс Я. Розмови з донькою про економіку. Коротка історія капіталізму; з англ. пер. Ю. Скавінський. - Львів: Вид-во Старого Лева, 2018. 165 с.
5. Волохова І.С. Фінанси: експрес курс: навч. посібник / І.С. Волохова, Н.А. Шикіна, О.Г. Волкова [та ін.]. - Харків: ПромАрт, 2018. - 262 с.

6. Журавка О.С. Страхування: навчальний посібник / О.С. Журавка, А.Г. Бухтіарова, О.М. Пахненко. – Суми: Сумський державний університет, 2020. – 350 с.
7. Ігнат'єва О., Ігнат'єва С. Клуб фінансової грамотності, як платформа з підготовки молоді до підприємницької діяльності. Соціально-економічні, політичні та гуманітарні виміри національного та місцевого розвитку: зб. наук. ст. учасників третьої всеукраїнської наук.-практ. конф. / редкол.: С. В. Степаненко (голова ред.) та ін. - Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. - 281 с.
8. Канеман Д. Мислення швидке й повільне; з англ. пер. М. Яковлев. - Київ: Наш формат, 2017. - 479 с.
9. Кузнецова С.А. Банківська система: навч. посіб. / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.М. Пестовська. - Київ: Центр навчальної літератури, 2017. - 416 с.
10. Нікіфоров П.О., Марич М.Г. Поведінкові фінанси: навч. посібник. / П.О. Нікіфоров, М.Г. Марич. - Чернівці: Чернівец. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 2022. - 144 с.
11. Письменний В.В. Фінансова грамотність (рівень стандарту): підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти / В.В. Письменний. – Тернопіль: Астон, 2023. - 240 с.
12. Рікардз Дж. Валютні війни. Витоки наступної світової кризи; пер. з англ. Д. Тавровецький. / Дж. Рікардз. - Київ: Наш формат, 2018. - 327 с.
13. Романенко О.Р. Фінанси: підручник для ВНЗ. / О.Р. Романенко. - Київ: Центр учбової літератури, 2016. - 310 с.
14. Слав'юк Н. Р. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / Н. Р. Слав'юк, С. В. Глущенко. – Київ: НаУКМА, 2022. – 206 с.
15. Тадья Ф. Для чого нам гроші? Книжка, що пояснює все про економіку. / Ф. Тадья, П. Бакаларіо, С. Паравані-Меллінгофф; пер. С.Севастьянова. – Харків: Ранок, 2022. – 144 с.
16. Талер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення. / Р. Талер; пер. з англ. С. Крикуненко. - Київ: Наш формат, 2018. - 462 с.
17. Ткаченко Н.В. Страхування: підручник. / Н.В. Ткаченко. - Київ: УБС НБУ, 2014. - 570 с.
18. Фергюсон Н. Еволюція грошей. Фінансова історія світу. / Н. Фергюсон; пер. з англ. К. Диса. - Київ: Наш формат, 2017. - 380 с.
19. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт.кол.; – К., 2019. – 272 с.
20. Фінансова грамотність: підручник / авт. кол.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. - Київ, 2014. - 316 с.
21. Харарі Ю.Н. 21 урок для 21 століття. / Ю.Н. Харарі; з англ. пер. О. Дем'янчук. - Київ: Форс Україна: Book Chef, 2018. - 413 с.
22. Чанг Ха-Юн. Економіка. Інструкція з використання; пер. з англ. А. Лапін. - Київ: Наш формат, 2016. - 400 с.
23. CFA Institute. CFA Program Curriculum 2018 Level I Volumes 1-6 Box Set (CFA Curriculum 2018). Wiley; 1 edition (July 31, 2017); reading 6 «The Time Value of Money».
24. Financial Consumer Protection. URL: <https://www.oecd.org/g20/topics/financial-sector-reform/financialconsumerprotection.htm>.
25. Frey C.B., Osborne M.A. The future of employment: how susceptible are jobs to computerisation? URL: https://www.oxfordmartin.ox.ac.uk/downloads/academic/The_Future_of_Employment.pdf.
26. Smith A. Gig Work, Online Selling and Home Sharing. URL: <https://www.pewinternet.org/2016/11/17/gig-work-online-selling-and-home-sharing>.

27. Your Money Matters / J. Chapman, St. Jones, E. Waller, R. Winnard, L. Booth etc. London: Young Money, 2018. 150 p.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба фінансового моніторингу: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://fiu.gov.ua/> – Назва з екрана.
2. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.kmu.gov.ua/> – Назва з екрана.
3. Міністерство фінансів України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/> – Назва з екрана.
4. МТСБУ: Моторне (транспортне) страхове бюро України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://mtsbu.ua/> – Назва з екрана.
5. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.nssmc.gov.ua/> – Назва з екрана.
6. Національний банк України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://bank.gov.ua/> – Назва з екрана.
7. Пенсійний фонд України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.pfu.gov.ua/> – Назва з екрана.
8. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.fg.gov.ua/> – Назва з екрана.
9. Школа кібербезпеки. ЄМА: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.ema.com.ua/citizens/cyber-safety-school/> – Назва з екрана.